

Beretning 2015

Branchesubudvalget for Frø

København, april 2016

www.branchesubudvalgetforfroe.dk

Brancheudvalget for Frø
c/o Landbrug & Fødevarer
Axeltorv 3
1609 København V
Direkte: +45 3339 4062
Mobil +45 6124 0066
E-mail: nem@lf.dk

Forord

Beretningen for 2015 er en beskrivelse af de vigtigste aktiviteter, som Brancheudvalget for Frø har beskæftiget sig med i beretningsåret. Beretningen indeholder desuden oversigter over strukturer, lovgivning og fonde. I sidste afsnit er der samlet en række tabeller med nøgletal for frøbranchen.

Vi håber at årsberetningen er til nytte for alle, der søger oplysning om frøbranchens forhold og virksomhed inden for græs-, kløver- og havefrø.

Anders Mondrup
Formand 2015

Thor Gunnar Kofoed
Næstformand 2015

Nils Elmegaard
Sekretariatschef

Indhold

FORORD	2
1 DEN DANSKE FRØBRANCHE I 2015	4
1.1 BERETNINGÅRET I HOVEDTRÆK.....	4
1.2 DET DANSKE AREAL OG UDBYTTE AF GRÆS- OG KLØVERFRØ.....	4
1.3 AREALET MED HAVEFRØ SAMT ANDET MARKFRØ.....	9
1.4 FORBRUGET AF GRÆSFRØ OG FRØ AF GRÆSMARKSBÆLGPLANTER I DANMARK.....	10
1.5 ØKOLOGISK FRØAVL.....	11
1.6 LAGERUDVIKLINGEN.....	11
1.7 AFREGNINGSPRIS TIL AVLER.....	12
1.8 DANMARKS EKSPORT AF KLØVER- OG GRÆSFRØ.....	13
1.9 PRODUKTIONSUDVIKLINGEN I EU-28.....	14
2 ARBEJDET I INTERNATIONALE FORA - ESA, ISF, COPA-COGECA	15
3 LANDBRUGSPOLITISKE FORHOLD MED RELATION TIL FRØ	16
4 FORSKNING OG FORSØG	17
5 ADMINISTRATION, FONDE M.M.	17
5.1 FRØAFGIFTSFONDEN.....	17
5.2 PLANTEFORÆDLINGSFONDEN.....	18
5.3 ERSTATNINGSFONDEN FOR MARKFRØ.....	18
5.4 SØGÅRD-FONDEN.....	19
6 BRANCHEUDVALGETS LEDELSE OG SEKRETARIAT	20
7 TABELLER	21

1 DEN DANSKE FRØBRANCHE I 2015

1.1 Beretningsåret i hovedtræk

Mange emner har været diskuteret og handlet på i 2015, herunder New Plant Breeding Techniques (NPBT), patenter, plantesundhedsforordning, kontrolforordning, kvælstofregulering, pesticidanvendelse, ny offentlig vejledning til både professionelle og til hobbyfolk, TystofteFonden, Dansk Frø, samt GUDP og de fonde der administreres af Brancheudvalget for Frø (BFF).

Som det ofte er med faglige emner og problematikker, er det det lange seje træk der skal til. Dette har vi også måttet sande i frøbranchen, hvor f.eks. efterveerne af, at den længe ventede - og ressourcekrævende – EU-frølov ikke blev til noget i 2014, trækker masser af spor ind i 2015 og sikkert videre frem.

BFF, der er den samlende kraft for både frøavlere og for frøfirmaer indenfor græs-, kløver-, have- og roefrø, prioriterer sager, der har betydning for den danske frøbranches samlede udviklingsmuligheder i konkurrence med produktion i andre lande – både på kort og på lang sigt.

Branchens to GUDP projekter '3030 i 2020 – mere græsfrø med relativt mindre input', hvor fokus er på større udbytte med relativt færre indsatsfaktorer, og projektet 'En ny spinatfrø succes', har ligeledes fyldt ganske meget i 2015.

Høstarealet i 2015 for græs- og kløverfrø måtte som følge af store høstmængder i 2013 og i 2014 falde, men alligevel blev produktionen i lighed med 2013 og 2014 stor! Især produktionen af alm. rajgræs falder i øjnene efter endnu et år med rekordudbytte! De fleste arter lå over gennemsnittet for de seneste ti år. Især de sidste par års udbytt niveau i alm. rajgræs har været flotte – i 2015 blev udbyttet (inkl. økologisk avl som har lavere udbytte) på hele 1.677 kg pr. ha. I hvidkløver blev der også sat udbytterekord med 587 kg pr. ha (inkl. økologisk avl som har lavere udbytte). Konventionelt dyrket hvidkløver blev med forventelige 635 kg pr. ha også rekord.

Eksporten i markedsåret 2014/2015 blev særdeles pæn med 91.284 tons græs- og kløverfrø. Største art er alm. rajgræs med hele 43.602 tons. Størstedelen af eksporten på 70.534 tons har destination EU, med Tyskland som det vigtigste marked.

Afregningspriserne til frøavlerne for høsten 2014 blev igen i den høje ende, mens priserne for høståret 2015 må forventes at blive lidt lavere, som følge af den store produktion og de store lagre ved indgangen til indeværende markedsår 2015-16.

Havefrøproduktionen, hvor spinat til frø udgør langt den største del, fik i 2015 gode udbytter, og arealet var stabilt på ca. 6.000 ha.

1.2 Det danske areal og udbytte af græs- og kløverfrø¹

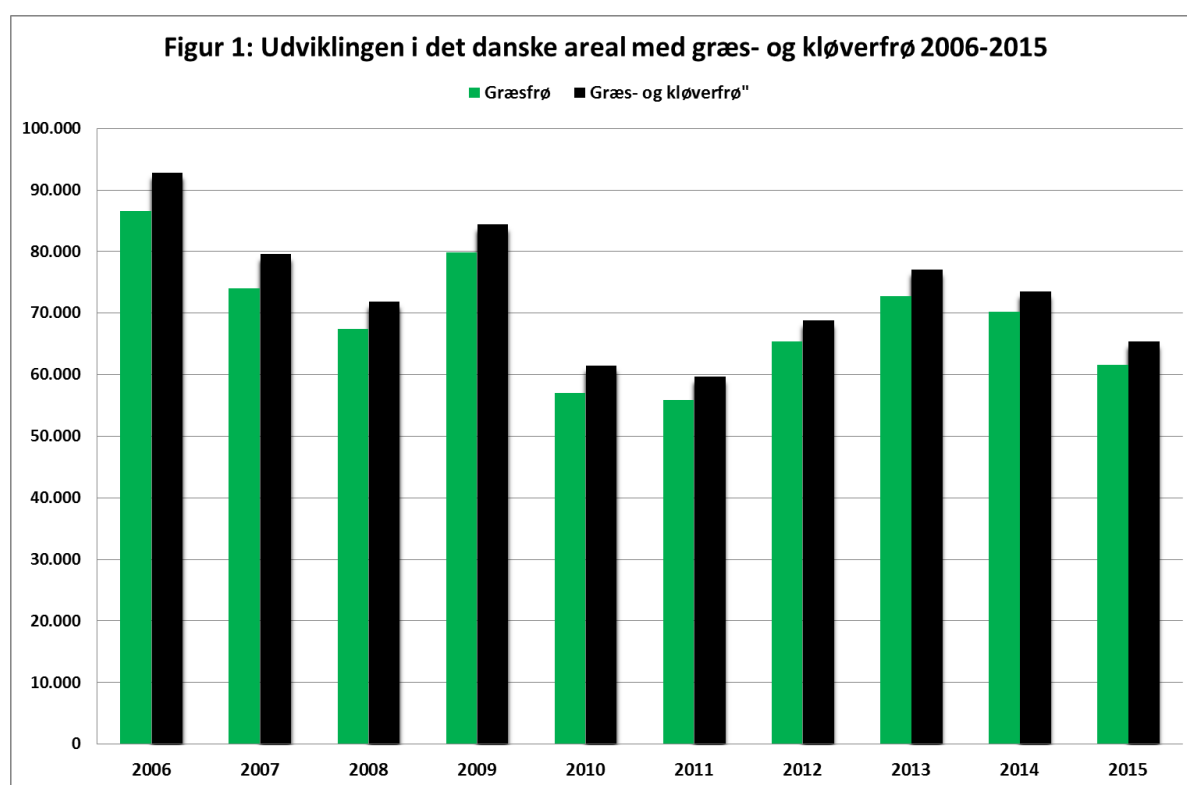
Det danske areal med græs- og kløverfrø faldt med tæt ved 11 % i 2015 set i forhold til året før - se figur 1. Det samlede areal blev på 65.536 ha. Græsfrøarealet faldt til 61.653 ha og var i 2015 noget lavere end 10 års gennemsnittet. Kløverfrøarealet steg til gengæld i forhold til 2014 med 19 % og blev på 3.883 ha, hvilket stadig er under 10 års gennemsnittet.

¹ Bemærk at alle tal for 2015 er foreløbige

Frøproduktion skal planlægges 1-3 år før man faktisk skal sælge frøet, så det forsøger frøfirmaerne at gøre ud fra kendte lagermængder, kendte og forventede produktionsmængder – både i Danmark og i de vigtigste konkurrentlande. Desuden er udbytterne af græs- og kløverfrø svingende fra år til år.

Udviklingen de sidste ti år i frøproduktionsarealet ses i figur 1. Umiddelbart ses det at arealet med græs- og kløverfrø er faldende i perioden, hvilket dels skyldes at der var et par år i 'nullerne', hvor der var ekstraordinært store arealer, dels skyldes det, at udbytterne for de mest betydende arter tilsyneladende har stabiliseret sig på et højere niveau.

En vigtig konkurrenceparameter er netop udbyttet pr. ha, som den danske frøbranche har stærk fokus på. Der udvikles hele tiden nye og mere højtydende sorter, ligesom vi gennem bl.a. forsknings- og forsøgsaktiviteter støttet af GUDP, Frøafgiftsfonden, virksomhederne mfl., hele tiden søger efter forbedringer. Alle i branchen er enige om, at det er nødvendigt hele tiden at stræbe efter bedre udbytter netop for at forbedre konkurrenceevnen.

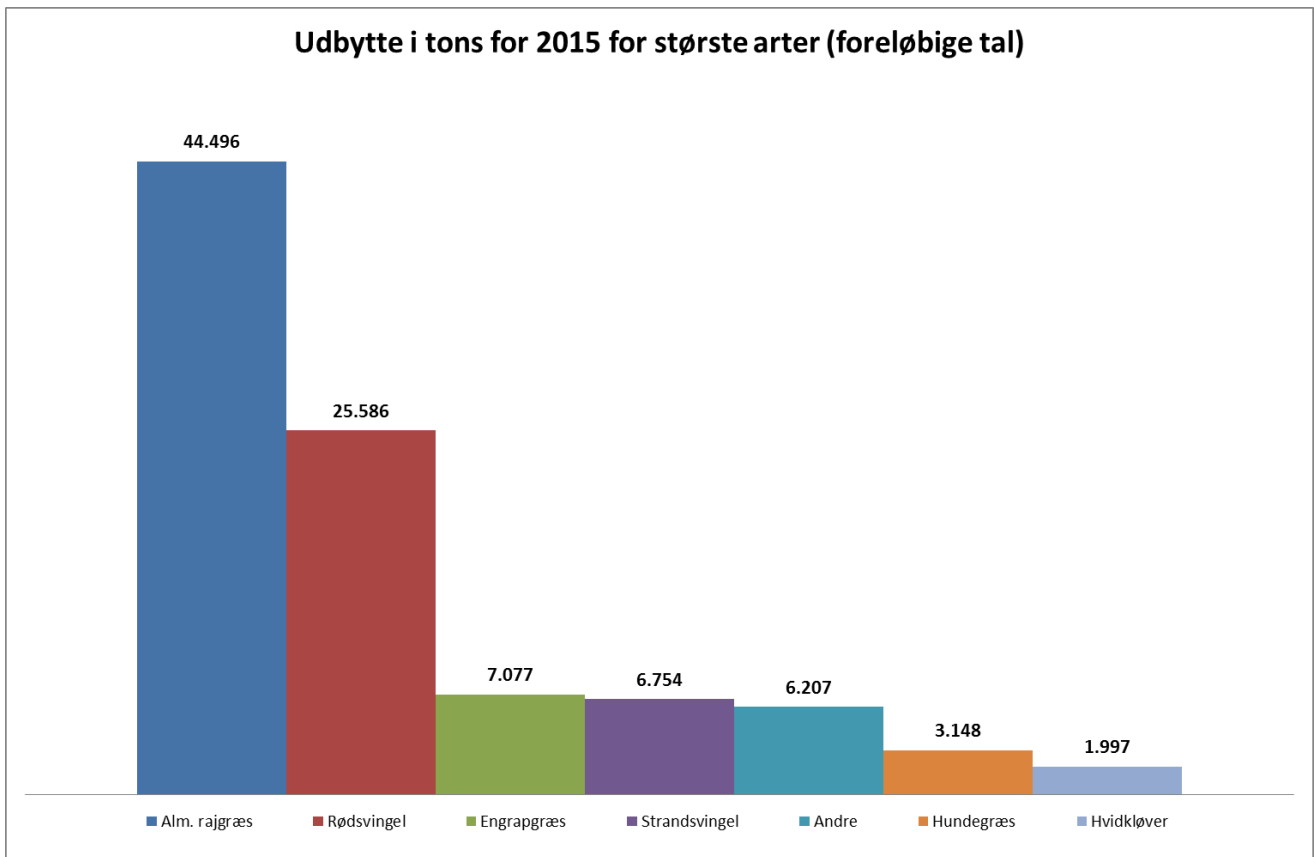

Figur 1: Udviklingen i det danske græs- og kløverfrøareal 2006-2015 i ha - se også tabel 1 bagest

Når man ser på de enkelte arter, er det især arealet med alm. rajgræs, rødsvingel og engrapgræs, der tæller i det samlede regnestykke.

Græs- og kløverfrøarealet opgøres på artsniveau. Arealet opgøres for 14 græsarter og 5 græsmarksbælgplantearter (især kløver). Alm. rajgræs, rødsvingel og engrapgræs er de mest betydende i Danmark. De tre arter tilsammen udgjorde i 2015 hele 80 % af græs- og kløverfrøarealet i Danmark. Fordelingen af høstarealet for 2006-2015 ses i tabel 1 bagest.

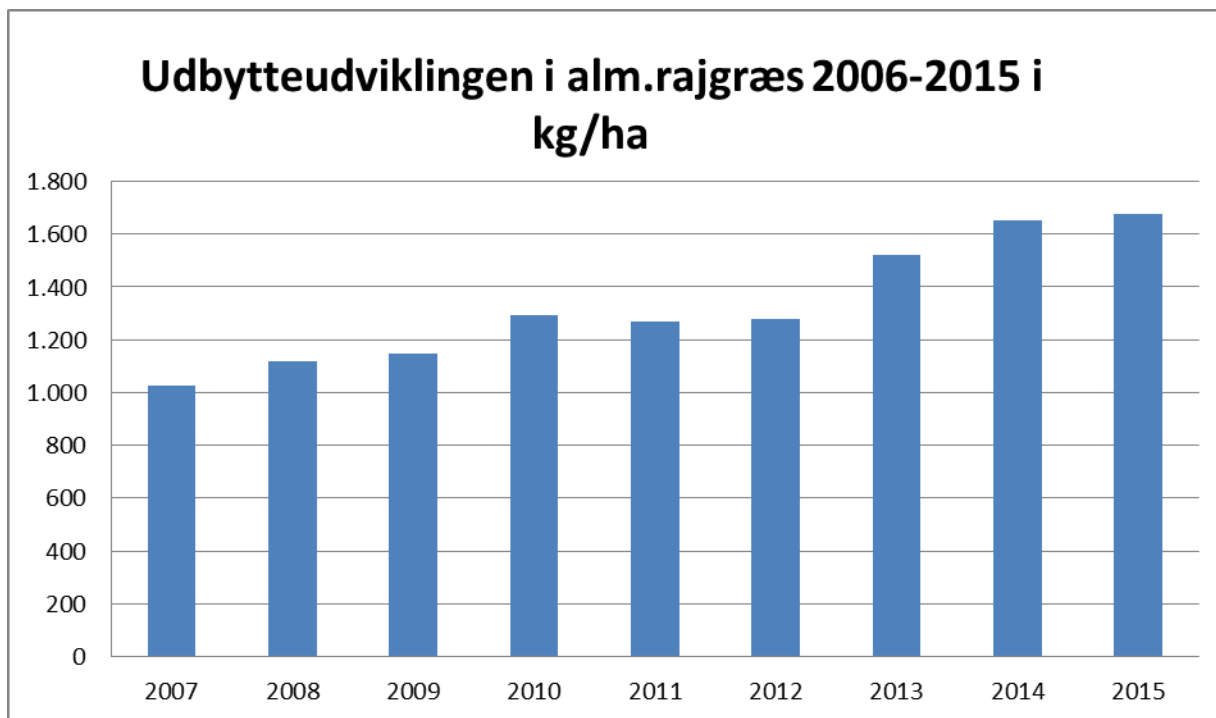
Det samlede høstudbytte af græs- og kløverfrø blev i 2015 på 95.265 tons, hvilket er 12 % lavere end året før. Gennemsnitsudbytterne blev dog igen i 2015 på et meget højt niveau.

Figur 2: Udbyttefordeling i 2015 mellem frøgræsarter i Danmark. Næsten halvdelen af hele græsudbyttet var alm. rajgræs, mens rødsvingel stod for 27 %. Andre arter dækker over italiensk rajgræs, hybridrajgræs, timote, engsvingel, bakkesvingel, rajsvingel, hvene, alm. rapgræs, rødkløver mfl.

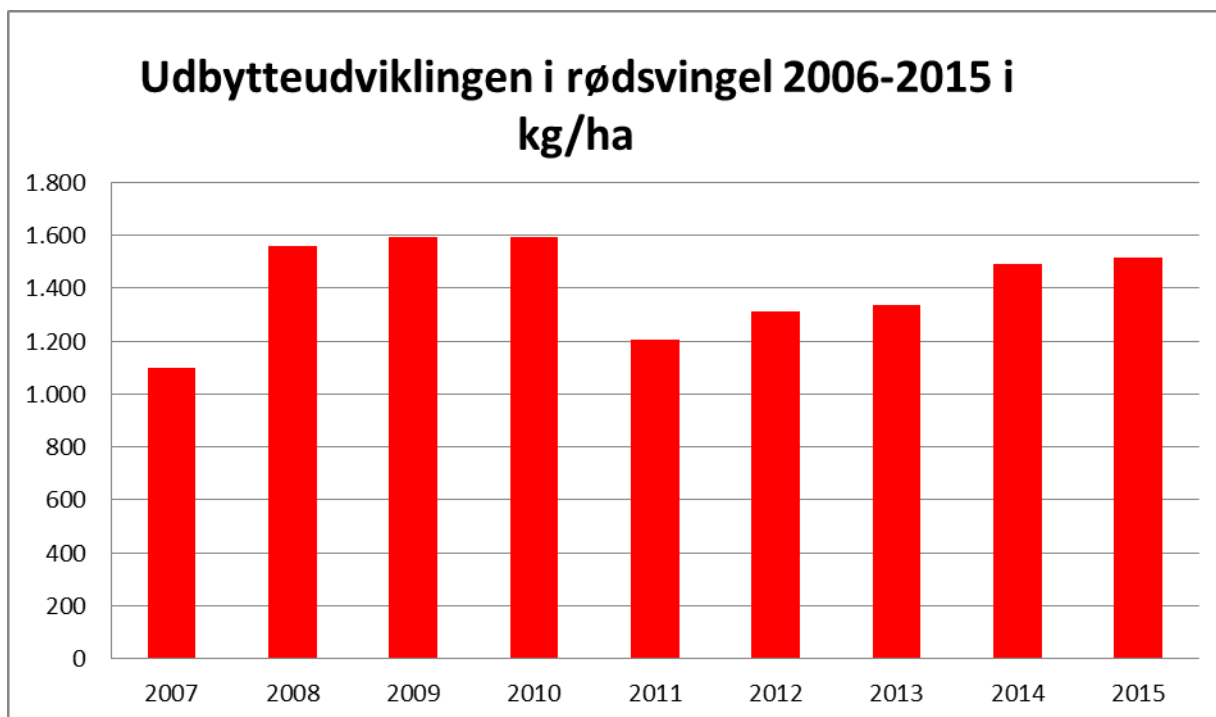
I tabel 3 ses frøgræsarternes høstede mængde i 2015. Som det ses af tabellen, var alm. rajgræs, rødsvingel, strandsvingel og engrapgræs igen mængdemæssigt langt de betydeligste – se nærmere i figur 2.

Alm. rajgræs udgjorde i 2015 hele 47 % af den samlede danske græs-og kløverfrøhøst, med 44.496 tons. Faktisk satte alm. rajgræs med 1677 kg/ha (inkl. økologisk avl som giver lavere udbytte) for 3. år i træk udbytterekord – se figur 3. Den samlede høstmængde skal derfor ses i lyset af et væsentligt lavere areal.

Figur 3: Udviklingen i udbytte (kg/ha) for den mest dyrkede græsart, alm. rajgræs i perioden 2006-2015

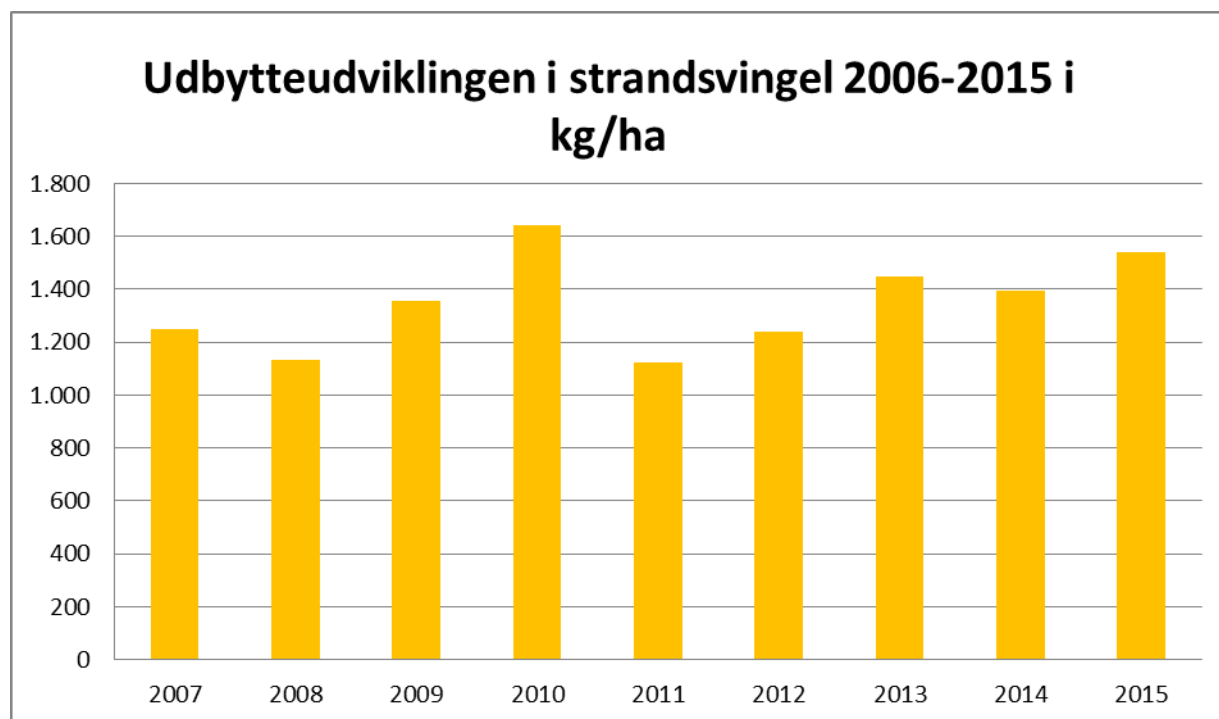
Udbytteerne i kg/ha i både græsfrø- og i kløverarterne blev i 2015 igen gode. Dette ses i tabel 4. Der var i 2015 rekordudbytter i hvidkløver, alm. rajgræs, i strandsvingel, i timothe og i engrapgræs.

Figur 4: Udviklingen i udbytte (kg/ha) for rødsvingel i perioden 2006-2015

Udbyttet i rødsvingel (figur 4) har siden 2011 været stigende, men endnu er niveauet 2008-2010 ikke nået. Hvorfor var udbyttet så bedre i 2008-2010? Der er næppe et entydigt svar på dette, men f.eks. faktorer som nedbør, solskinstimer, indstråling, temperaturer, vinter-

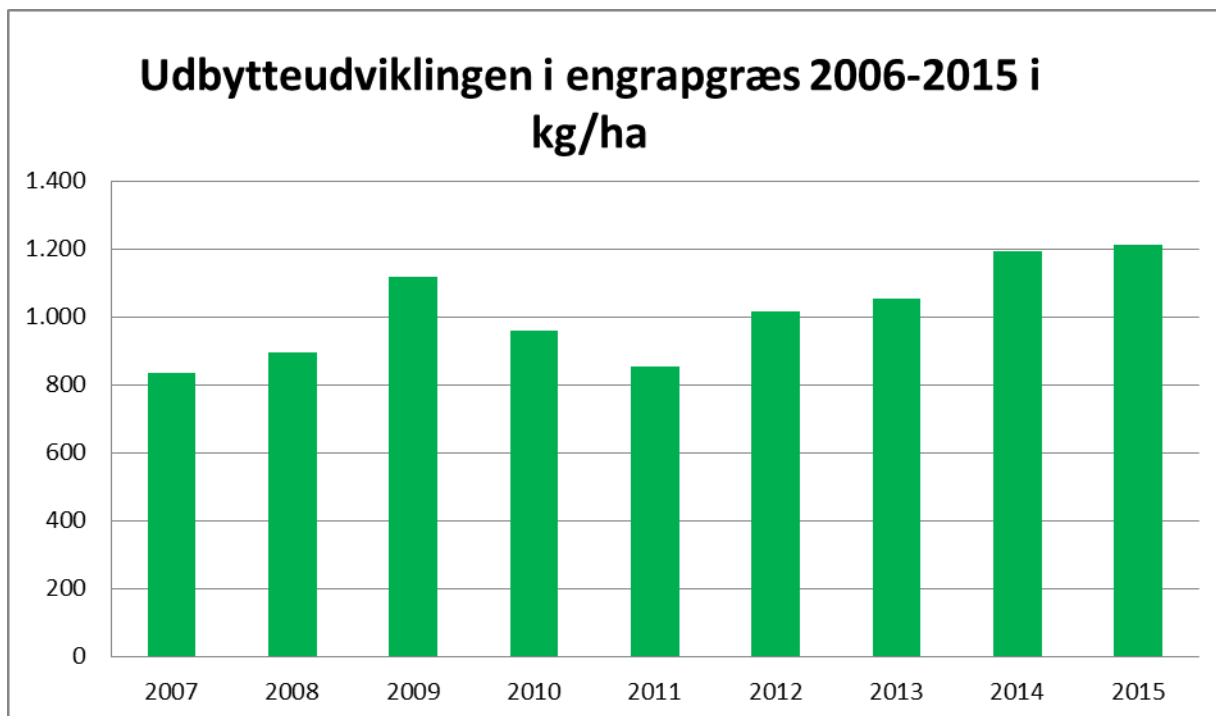
hårdhed, tidlighed – foruden høstmetode, jordbehandling, etableringsmetoder og andre forhold, vi som mennesker kan gøre noget ved, har formentlig betydning. Uanset disse udsving, har vi i Danmark gode klimatiske muligheder i denne art, og med den store danske erfaring i rødsvingel dyrkning, vil vi fortsat kunne ligge i toppen.

Figur 5: Udviklingen i udbytte (kg/ha) for strandsvingel i perioden 2006-2015

Strandsvingeludbyttet (figur 5) har ligesom rødsvingel været stigende i de senere år, men endnu er niveauet 2010 ikke overgået. Strandsvingel har været dyrket i Danmark siden starten af 1990'erne, men udbyttet er kun steget langsomt i den periode. Skal vi udvikle dyrkningen af denne art, er der behov for at opnå større udbytter – og helst hvert år. Vi ligger noget bagefter f.eks. udbytterne i Oregon, hvor der ofte opnås udbytter over 1800 kg/ha.

I engrapgræs (figur 6) oplever vi generelt stigende udbytter, men naturligvis med udsving. Engrapgræs er et marked vi sidder tungt på i Danmark, og vi har generelt god konkurrenceevne også i denne art. De største udfordringer i denne art er de meget begrænsede muligheder for ukrudtsbekæmpelse i Danmark.

Figur 6: Udviklingen i udbytte (kg/ha) for engrapgræs i perioden 2006-2015

Vi i branchen mener, at de gode resultater skyldes en kombination af den fortsatte fokus på udviklings-, forsknings- og demonstrationsaktiviteter gennem GUDP og Frøafgiftsfonden (hvor resultaterne meget hurtigt omsættes til praksis), frøfirmaernes nye sorter, frøavlerne, samt klimaet, som har været gunstigt for frøavl i perioden. Den erhvervede viden og erfaring har medført mere målrettet anvendelse af kvælstof, vækstregulering og svampebekæmpelse.

Kun rødkløver, engsvingel og bakkesvingel skuffede udbyttedmæssigt i 2015, med resultater under ti års gennemsnittet. Disse arter har ikke så store arealer, hvorfor påvirkningen er det samlede billede med gode udbytter i 2015, ikke slår så hårdt igennem.

1.3 Arealet med havefrø samt andet markfrø

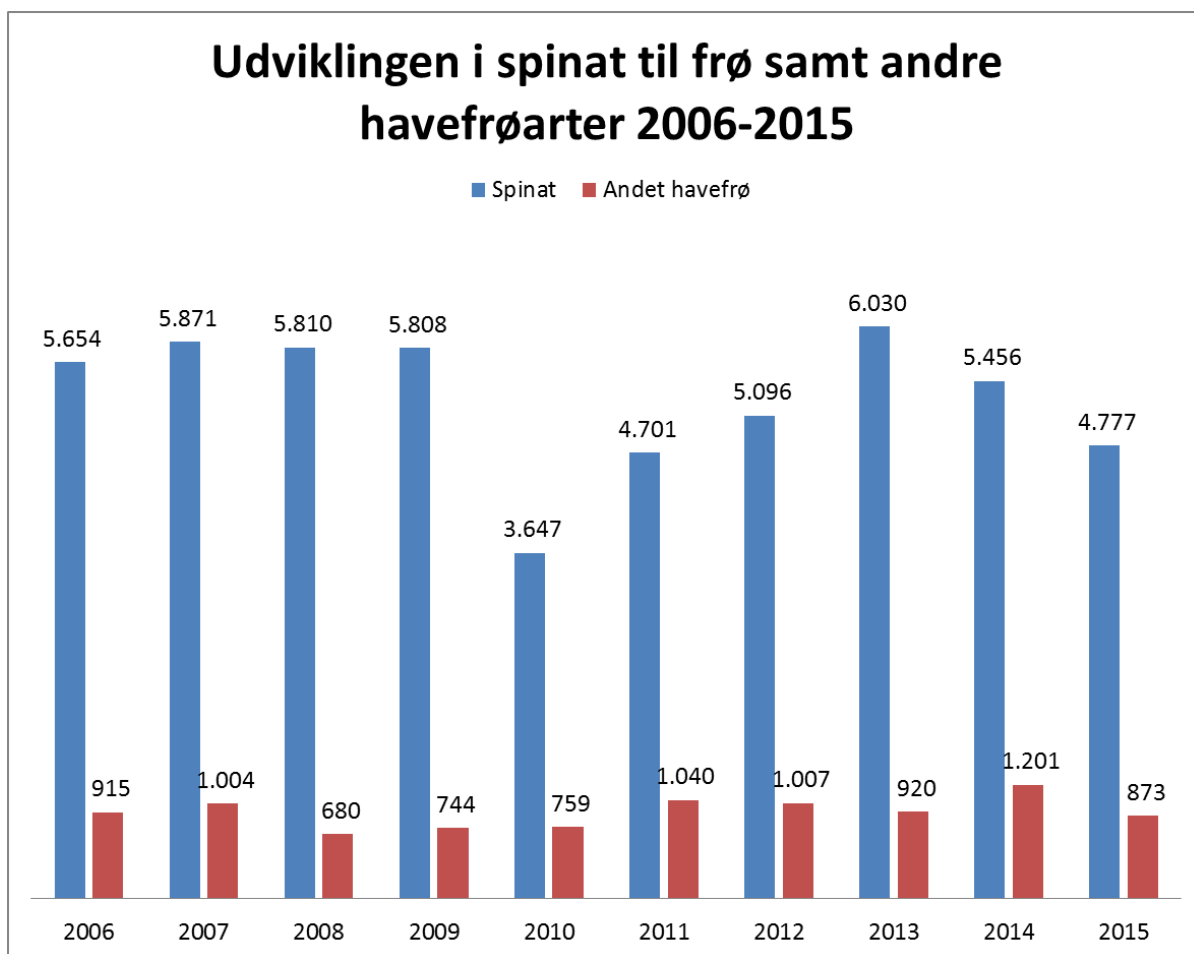
Arealet med havefrøafgrøder (certificeres ikke), som især består af spinat til frø, blev i 2015 noget under normalen. Høstarealet blev i 2015 på ca. 5.650 ha.

Den danske produktion i 2015 af spinatfrø, som i gennemsnit tegner sig for ca. 75 % af verdensproduktionen, udgjorde 4.777 ha mod 5.456 ha året før. Når man ser bort fra de mindre arealer i 2015, tyder en del på, at arealet med spinat til frø vil stige lidt igen. Høstudbyttet blev i 2015 igen på et pænt niveau².

Arealet, der lægges i Danmark, er stærkt afhængig af adgangen til brugbare herbicider og de generelle erhvervsvilkår.

Foruden arealet med spinat til frø udgøres havefrøarealet i Danmark af ca. 20 andre havefrøarter, hvor pak choi /kinakål, (urte-)krysantemum, radise, purløg, karse og blomsterfrø er de vigtigste. Disse arter optog i 2015 ca. 873 ha.

² udbytter opgøres ikke centralt

Figur 7: Udviklingen i arealet for spinat til frø og andet havefrø i perioden 2006-2015

Det godkendte areal til certificering af *andre* markfrøarter til udsæd i 2015 (markært, raps, gul sennep mv.) var på 4.077 ha, hvilket er det højeste siden 2006. Markært-, hestebønner og vårrapsarealerne er på højt niveau. Stigningen i hestebønnearealet må tilskrives den øgede interesse, der er for at producere mere protein på svinebedrifter. Se flere detaljer i tabel 2.

1.4 Forbruget af græsfrø og frø af græsmarksbælgplanter i Danmark

Eksporten dominerer i den grad produktionen af både græs- og kløverfrø. Alligevel er det danske hjemmemarked vigtigt for frøfirmaerne. I tabel 5 ses udviklingen i forbruget af græs- og kløverfrø på hjemmemarkedet. Der skelnes ikke mellem økologisk og konventionelt frø.

Forbruget i 2014/2015 blev lidt under normalt med 5.445 tons. Alm. rajgræs, rødsvingel og rajsvingel udgør ca. $\frac{3}{4}$ af forbruget af græs og kløverfrø i Danmark. Hjemmemarkedet for græs- og kløverfrø udgør almindeligvis 6 % af produktionen, mens hele 94 % eksporteres. For havefrøes vedkommende, dvs. især spinatfrø, eksporteres 100 % af produktionen.

1.5 Økologisk frøavl

Udviklingen i arealet med økologisk græs- og kløverfrø er vist i tabel 6³. Arealet med økologisk frø i 2015 blev med 2.503 ha væsentligt lavere i forhold til de seneste år. De største arealer udgøres af alm. rajgræs, rødkløver og hvidkløver.

Økologisk frø udgjorde i 2015 lidt under 4 % af det samlede dyrkede frøareal.

Høstmængden opgøres ikke særskilt, men udbytterne, opgjort på baggrund af mængden af certificeret frø, er generelt lavere end konventionelt markfrø. Udbyttet i økologiske græs- og kløverfrø ligger typisk på 50-75 % af konventionelt dyrket. Dette skyldes bl.a. at skadedyr ikke kan kontrolleres.

Desværre findes ikke en fælles EU database for økologisk dyrket frø. Dette blev heller ikke tilfældet med den ny økologiforordning som i skrivende stund (april 2016) er ved at blive forhandlet på plads i de såkaldte trialog-forhandlinger⁴. At der ikke kræves økologisk dyrket frø til økologisk landbrug bremser simpelthen udviklingen af nye økologisk egnede sorter.

Forbruget - og frøproduktionen i Danmark - af økologisk frø, kunne være meget højere, hvis økologerne rent faktisk udelukkende anvendte økologisk produceret frø til deres marker. Desværre er der mulighed for at EU-landene kan give dispensation fra brug af økologisk frø til økologiske bedrifter, hvis der ikke er økologisk frø af den ønskede sort til rådighed. Dispensationen gives alt for ofte efter ønske fra økologiske landmænd, som på den måde sparer en betragtelig udgift til økologisk dyrket frø. Konventionelt dyrket frø er væsentlig billigere, fordi udbytterne og dyrkningssikkerheden er højere.

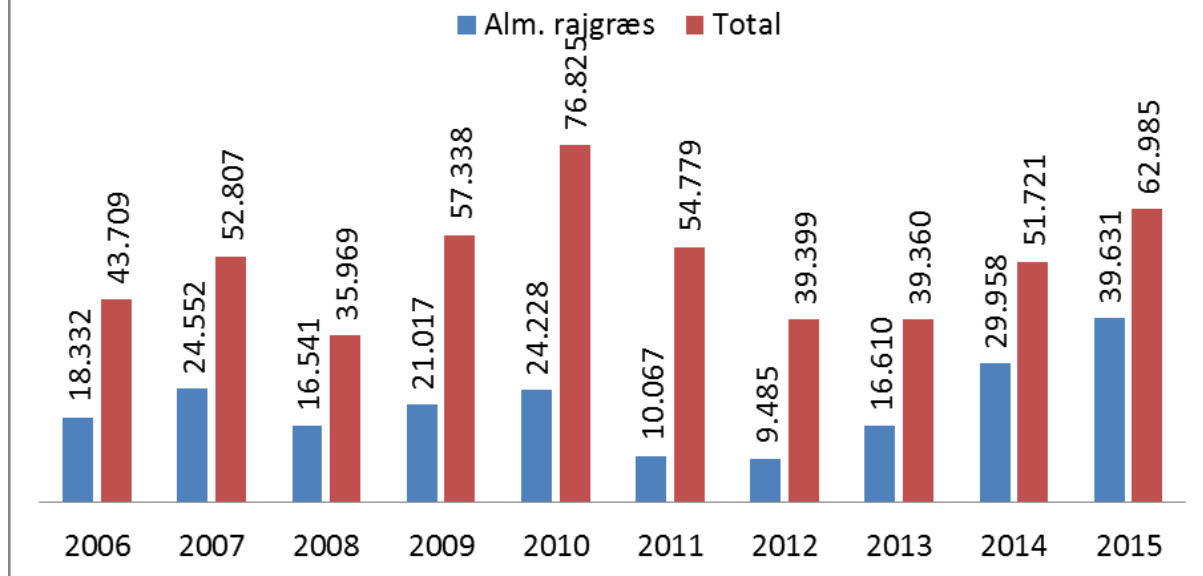
1.6 Lagerudviklingen

Hvert år ved begyndelsen af markedsåret (1. juli) opgøres lagrene på artsniveau. Udviklingen i lagrenes størrelse i Danmark er vist i tabel 7. Især lagrene med alm. rajgræs på næsten 40.000 tons er i øjnefaldende – det højeste niveau nogensinde i Danmark! De store lagre med alm. rajgræs skyldes flere års store høstudbytter. De samlede lagre med græs- og kløverfrø lå pr. 1. juli 2015 meget højt, men heldigvis er afsætningen generelt set udmærket, selvom især mælkebønder ofte vælger færre arealomlægninger af deres græsmarker end normalt pga. den meget vanskelige økonomiske situation for mælkeproduktion.

³ Arealet indgår i det samlede areal og i det samlede udbytte i tabellerne 1 og 3 (se bagest).

⁴ Trialog-forhandlingerne foregår mellem EU-Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet (ministrene)

Udviklingen i lagrene i Danmark pr. 1. juli 2006-2015

Figur 8: Udviklingen i lagrene i perioden 2006-2015 i tons

Lagre er nødvendige for at kunne imødekomme efterspørgslen, men tynger samtidig firmaernes finanser. Derfor planlægges produktionen ud fra den forventede efterspørgsel, lige som man i branchen er meget afhængige af de givne faktorer – herunder vejret.

1.7 Afregningspris til avler

I tabel 8 ses udviklingen i de gennemsnitlige afregningspriser til danske frøavlere⁵ for høstårene 2005-2014. Totalt set blev den vægtede afregningspris for 2014 høståret på 9,43 kr. pr. kg.

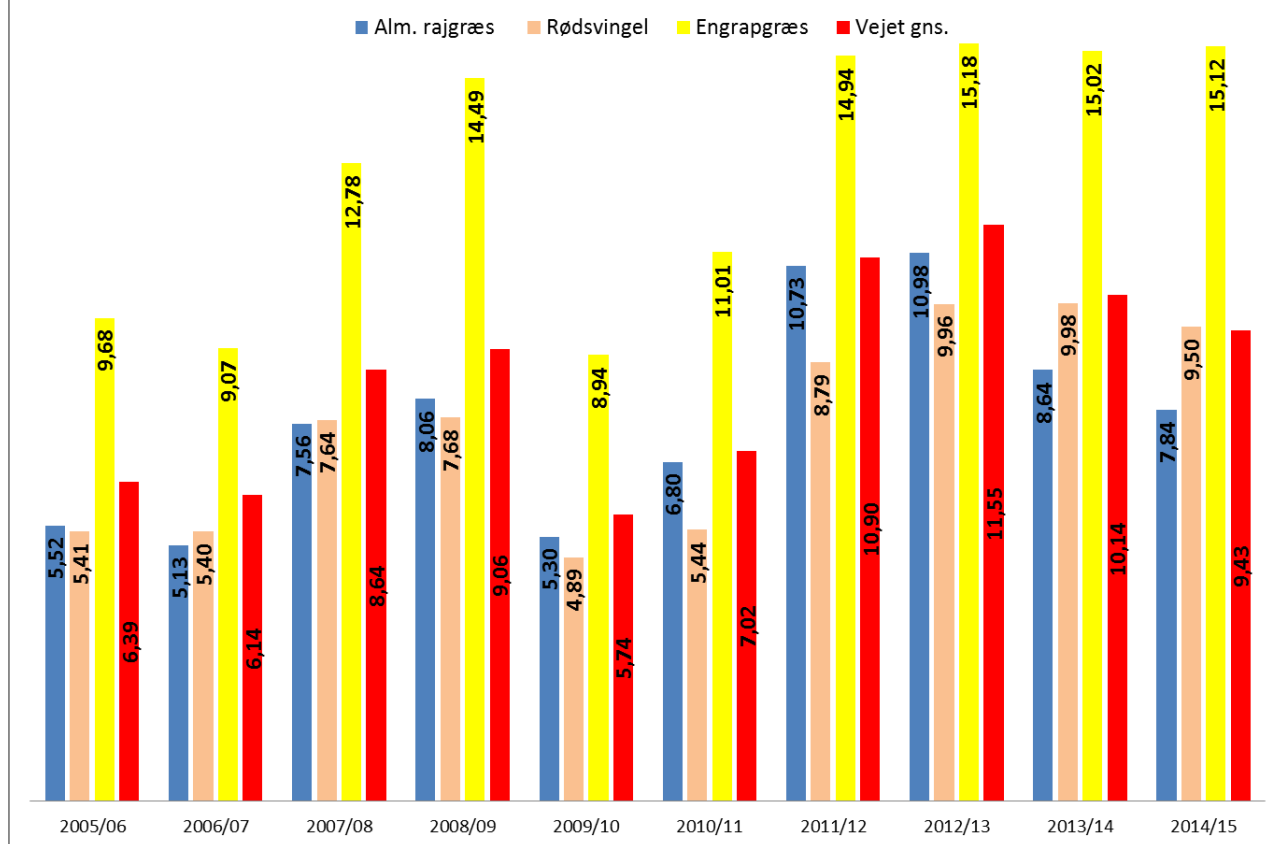
Afregningen i 2015 for 2014-høsten blev en af de højeste i perioden. Dog faldt alm. rajgræs noget fra året før, men det skyldes de meget høje høstudbytter. Hundegræs, rødkløver alm. rapgræs og engsvingel lå rekordhøjt, mens arter som rødsvingel, hvidkløver, strandsvingel og engrapgræs nogenlunde har holdt niveauet.

Afregningen for høsten 2015 kendes endnu ikke, men logikken med store udbytter og store lagre tilsiger en stigende afregning pr. kg. Afregningsprisen bestemmes af mange faktorer, f.eks. udbud, efterspørgsel og ikke mindst valutakurserne (især US \$ har betydning).

⁵ Bemærk, at seneste opgørelse gælder for høsten 2014, som er endelig afregnet i juni 2015. Bemærk også, at tallene er gennemsnitstal for hver enkelt art og er uden evt. bonus, lagerleje, transport eller lignende tillæg/fradrag.

Den enkelte avler modtager et á conto beløb svarende til ca. 75 % af slutafregningen hvert år i december i høståret. Den endelige afregning kendes først i juni året efter høst, hvor restudbetalingen finder sted. I Brancheudvalget for Frø indsamles ultimo året afregningspriserne for foregående høstår, hvorefter en gennemsnitlig afregningspris på artsniveau offentliggøres på Frøsektionens årsmøde i januar (altså ca. 1½ år efter høst).

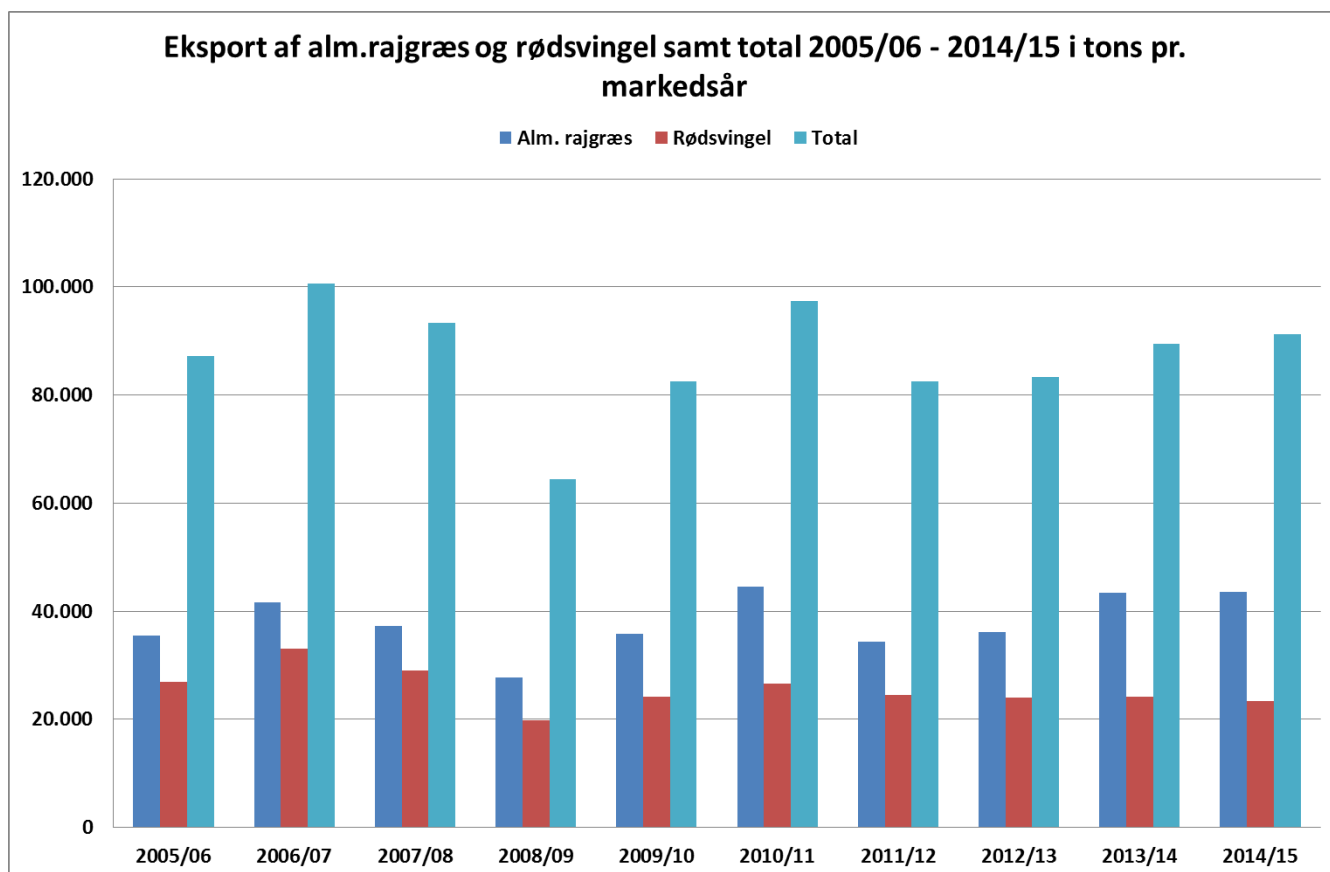
Afregningspris for tre største arter samt vejte gennemsnit 2005 til og med 2014

Figur 9: Den vægtede afregningspris til avlerne for alle indberettede arter i høstårene 2005 til 2014. Desuden er de arealmæssigt tre største arter alm. rajgræs, rødsvingel og engrapgræs medtaget.

1.8 Danmarks eksport af kløver- og græsfrø

Eksporten i markedsåret 2014/15 blev på 91.284 tons mod 89.432 tons året før. Det var en stigning på 1.850 tons. Mængden var den 4. største i perioden. Frø af alm. rajgræs udgjorde 48 % af den samlede mængde, mens rødsvingel med 26 % er den næst vigtigste. Engrapgræsfrø og strandsvingel udgør henholdsvis 9 % og 6 % af eksporten. Med de store mængder høstet i 2015 må eksporten forventes at fortsætte på dette niveau i indeværende markedsår.

Figur 10: Udviklingen i udbytte (kg/ha) for engrapgræs i perioden 2006-2015

EU-28 udgør langt de vigtigste markeder med Tyskland med en klar nr. 1 med 26 % af Danmarks eksport i markedsåret 2014/15. Andre særdeles vigtige markeder er Frankrig, UK, Holland, Italien. Udenfor EU udgør Asien (især Kina), Nordamerika og resten af Europa (især Rusland) vigtige markeder.

Talmaterialet kan ses i tabel 9 og 10.

1.9 Produktionsudviklingen i EU-28⁶

Danmark står meget stærkt i EU med ca. 50 % af græs- og kløverfrøproduktionen.

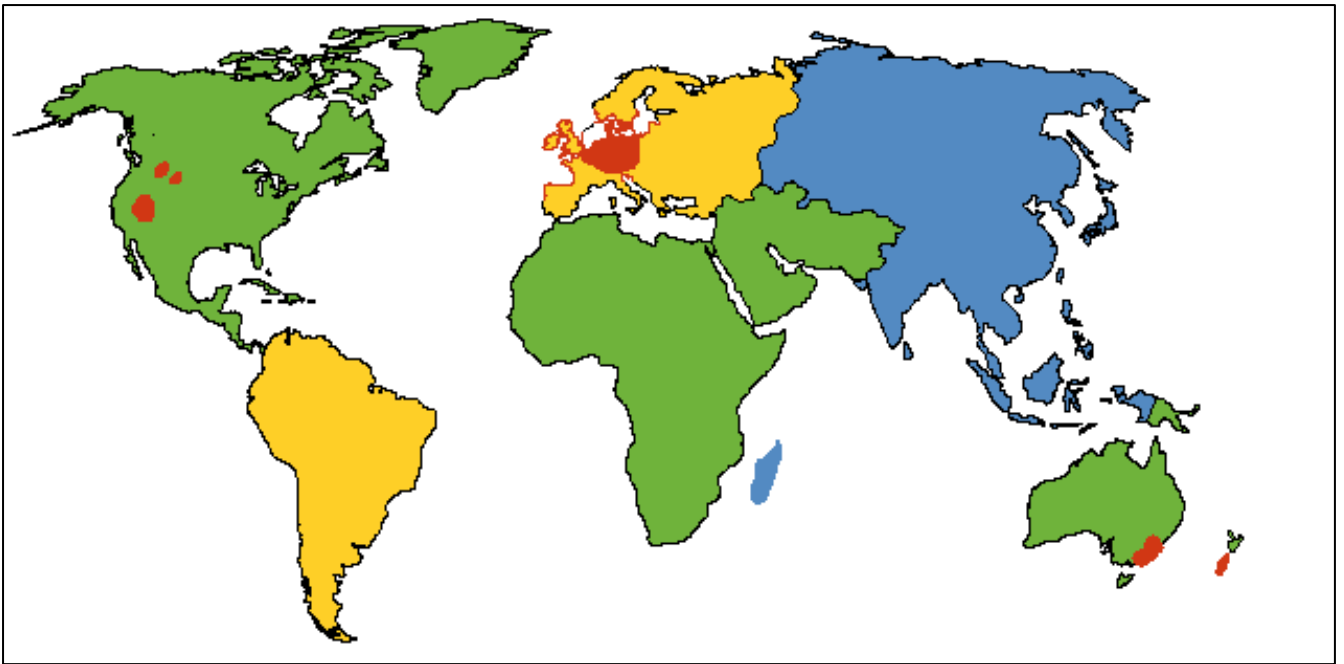
I arter som alm. rajgræs, engrapgræs, strandsvingel, hvidkløver og rødsvingel står Danmark meget stærkt. På arter som timote og italiensk rajgræs står Danmark derimod svagt i billedet. Rødkløver dyrkes fortrinsvist i Frankrig, Tjekkiet, Polen, Tyskland og Sverige.

Det er værd at bemærke, at udbytterne i Danmark ofte er højere end vore konkurrentlande, hvilket giver Danmark en større andel målt i tons.

Græsfrøproduktionen i EU ligger sædvanligvis på ca. 200.000 tons.

Desværre har EU-Kommissionen besluttet efter høsten i 2013, at ophøre med at indsamle statistik over arealer, produktion og lagre. Der er derfor ikke officielle tal for de sidste par år. Fra branchens side har vi argumenteret for at genindføre officiel indsamling af EU-tal, idet alle aktører på markedet dermed får langt bedre beslutningsgrundlag for produktionen – og at man derfor (til en vis grad) kan undgå voldsom over- eller underforsyning af frø.

⁶ Hermed forstås de 28 lande, som er medlemmer af EU

Figur 11: Med rødt markeret er den geografiske placering af produktionen af tempererede græsser og kløverfrø tegnet ind. USA og EU er nogenlunde lige store, mens Canada, New Zealand, Australien samt Sydamerika også har betydende produktion

2 Arbejdet i internationale fora - ESA, ISF, COPA-COGECA

ESA (European Seed Association) repræsenterer frøhandel og frøproduktion i hele EU og arbejder for frøsektorens fremtid og nutid.

Section for Forage and amenity Grasses (**SFG**) ledes af Jens Holstborg, DSV, ligesom både DLF (Anders Mondrup) og Brancheudvalget for Frø (Nils Elmegaard) har en plads. Udvalget arbejder med alle forædlings- og markeds-mæssige forhold indenfor græs- og kløverfrø. Jens Holstborg er desuden i bestyrelsen for ESA.

Under græsfrøsektionen (SFG) i ESA arbejder et udvalg (Nils Elmegaard formand) for at begrænse illegal import og svindel med frø. Det er i branchen almindeligt kendt, at der foruden det legale marked også er en illegal del, som der selvsagt ikke findes statistikker for. Desuden er der svindel med pakninger/etiketter og lignende. Det er ulovlige og uacceptable aktiviteter, som forstyrrer markedet i EU.

Udvalget har, dels arbejdet med konkrete svindelsager, dels med generelle retningslinjer for, hvordan frøfirmaer forventes at 'agere' på markedet (se mere: [Code of Conduct](#)). I 2011 etablerede en række af de største græsforædlingsvirksomheder i Europa samarbejde med [Breeders Trust](#) Denne virksomhed kan retsforfølge enkelte sager, mens ESA ikke har denne mulighed.

I ESA er der et udvalg om sukkerroefrø (som arbejder sammen med tilsvarende udvalg i ISF). Her er Niels Mikkelsen, Maribo Seed, dansk repræsentant.

COPA, som er landmændenes organisation i EU, varetager frøavlernes interesser. I COPAs frøudvalg er Thor Gunnar Kofoed, L&F, formand. For det meste arbejder organisationerne sammen i EU om de forhold som har betydning for frøbranchen. COPA repræsente-

rer næsten alle landmænd i EU. Martin Merrild (formand for landbrug & Fødevarer) blev i 2015 valgt til præsident for organisationen.

International Seed Federation (ISF) er verdensomspændende og arbejder især på at bedre handelsmulighederne for frø, samt at repræsentere frøbranchens holdninger i andre organisationer som OECD, FAO, UPOV, ISTA og om stillingtagen og reaktioner på internationale aftaler om genressourcer (IT-PGRFA og Nagoya-protokollen). Dansk Frø er medlem af ISF.

ISF har flere arbejdsgrupper/udvalg: TARC (handelsregler mv) sad Erik Beck, Danbeck, som dansk repræsentant i 2015. I Forage and Turf sad Søren Halbye, DLF, som medlem i 2015. I Vegetables and Ornamentals sad Kim Nielsen, Vikima Seed, i 2015. I Phytosanitary Committee sad Henning van Veldhuizen, Jensen Seeds, i 2015.

Dansk Frøhandlerforening har i 2015-2016 støttet Grethe Tarps deltagelse i ISTA møder.

3 Landbrugspolitiske forhold med relation til frø

Branchen har konstant fokus på de rammebetingelser som frøsektoren må leve under i Danmark og i EU. Foruden de specielle forhold omkring frøproduktion, deltager branchen i arbejdet med at forbedre rammevilkår generelt for dansk landbrug gennem medlemskabet af Landbrug & Fødevarer.

I beretningsåret har der været politisk fokus på den ny kvælstofregulering, hvor det forventes, at landbruget generelt får lov til at gøde tættere på planternes reelle behov. I græsfrøproduktionen forventes også større kvoter for kvælstof. Større udbytter i græsfrø nås ved en kombination af tilstrækkeligt kvælstof, vækstregulering og den nødvendige plantebeskyttelse.

En væsentlig forudsætning for frøproduktion er, at danske frøavlere har adgang til planteværnsmidler – f.eks. gennem ordningen for mindre anvendelse. Dette er et vigtigt stykke arbejde, som udføres af landkonsulenten for frø på SEGES, Barthold Feidenhans'l.

Den 1. juli 2015 overgik sortsafprøvningen på Tystofte fra NaturErhvervstyrelsen til en privat erhvervsdrivende fond, TystofteFonden. At sortsafprøvningen kom på private hænder har sikret en fortsat sortsafprøvning i Danmark. Ændringen har medført en mere effektiv og billigere afprøvning, ligesom aktivitetsniveauet er forbedret.

Produktion og omsætning af frø er især på grund af frøets natur som reproduktivt materiale, underkastet et omfattende EU-regelsæt. Hovedbestanddelene er markedsordningen for frø, handelsdirektiver samt sortslistedirektivet, EU's sortsbeskyttelse og lovgivningen omkring planteforædlerrettigheder.

EU-lovgivningen og implementeringen i Danmark på tilgrænsende områder påvirker også mark- og havefrøproduktionen. Det gælder bl.a. den fælles landbrugspolitik, GMO- og pesticidlovgivningen.

I 2015 har der været meget fokus på nye præcisionsforædlingsteknikker, NPBT. Kræfter blandt forbruger- og protestorganisationer mener, at disse teknikker bør reguleres efter reglerne om GMO, mens vi fra branchens side har argumenteret for, at enkelte af teknikkerne kan betragtes som GMO, mens de andre ikke bør reguleres.

Der har i Danmark været nedsat en gruppe⁷ forskere, branchefolk og forældre, der har udfærdiget et holdningspapir, som har vundet genklang langt ud over landets grænser – især i Bruxelles. I skrivende stund afventes en endelig afgørelse fra EU-Kommissionen på, hvordan disse metoder skal forvaltes i henhold til lovgivningen. Afgørelsen forventes nu i andet kvartal 2016.

Branchen har i beretningsåret deltaget i møder med myndigheder (Udvalget for Plantesorter og Udsæd, UPU), politikere, organisationer mfl.

4 Forskning og forsøg

Branchen er tovholder på to store projekter under det Grønne Udviklings- og Demonstrations Program (GUDP). De to GUDP projekter er fireårige og løber i perioden 2013-2016. Projekternes titler er '*3030 i 2020 – mere græsfrø med relativt mindre input*' og '*En ny spinatfrø succes*'.

De to projekter skal overordnet løfte udbyttet, holde ukrudtet i skak og udnytte ressourcerne bedre, hvilket vil forbedre konkurrenceevnen og løfte miljøprofilen for dansk frøavl. Bevillingen fra GUDP er på ca. 18,9 mio. kr. og projekterne har et samlet budget på knap 33 mio. kr.

Projekterne ledes af en arbejdsgruppe for hvert af de to projekter, samt en overordnet styregruppe. Brancheudvalget for Frøs sekretær er formand for udvalgene.

De fleste aktiviteter udføres ved Aarhus Universitet Flakkebjerg, og ved SEGES, mens alle frøfirmaerne indenfor hhv. markfrø- og havefrø bidrager med mødedeltagelse, kommunikation, markobservationer, prøveindsamlinger, analyser m.v.

5 Administration, fonde m.m.

Brancheudvalget for Frø har i beretningsåret administreret Frøafgiftsfonden (via L&F Fondssekretariatet), Planteforædlingsfonden, Erstatningsfonden for Markfrø, samt Søgård-Fonden.

Brancheudvalget for Frø er desuden sekretariat for Foreningen af Danske Havefrøgrossister og for Dansk Frøhandlerforening. De to nævnte foreninger besluttede 26. november 2015 at slutte sig sammen til én forening, nemlig Dansk Frø. Dansk Frøs virke starter pr. 1. januar 2016, hvormed de to stiftende foreninger nedlægges. Brancheudvalget for Frøs sekretær administrerer Dansk Frø i henhold til aftale med L&F.

5.1 Frøafgiftsfonden

Brancheudvalget for Frø administrerer (gennem aftale med L&F, Fondssekretariat) fonden. Frøafgiftsfondens lovgrundlag kan findes i Landbrugsstøtteloven.

Bestyrelsen bestod i beretningsåret af 9 personer, hvoraf 6 repræsenterer erhvervet og 3 repræsenterer offentlige interesser.

I henhold til Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris bekendtgørelse nr. 802 af 29. juni 2015 opkræves 2 promille i produktionsafgift for frø. Afgiften opkræves for græs-, klø-

⁷ Rasmus Hjortshøj (Sejet), Henrik B. Pedersen (AU), Solvej K. Christiansen (KU), Bruno Sander Nielsen (L&F), Thor Gunnar Kofoed (Frøsektionen) og Claus Saabye Erichsen (APVD).

ver- og grøntsagsfrø, der avles her i landet på grundlag af det samlede afregningsbeløb, der kontraktmæssigt tilkommer frøavlere inden fradrag af omkostninger til tørring og rensning, men før tillæg af merværdiafgift.

I regnskabsåret 2015 havde Frøafgiftsfonden et afgiftsprovener på kr. 2,419 mio. i forhold til kr. 2,527 mio. året før. Hertil kom et tilskud fra Promilleafgiftsfonden på kr. 1,67 mio. På grundlag heraf støttede Frøafgiftsfonden med i alt kr. 4,17 mio. til støtte til forsknings-, medfinansiering af GUDP programmer og rådgivningsaktiviteter.

Se www.froeaafgiftsfonden.dk for detaljer om de anvendte bevillinger fra fonden i beretningsåret.

5.2 Planteforædlingsfonden

Brancheudvalget for Frø administrerer fonden og er i den forbindelse en såkaldt 'særlig myndighed'. Frøafgiftsfondens lovgrundlag kan findes i Landbrugsstøtteleven.

Planteforædlingsfondens bestyrelse består af 3 personer. Bestyrelsen er sammensat af 2 repræsentanter for erhvervet og 1 for offentlige interesser.

I henhold til Landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 803 af 29. juni 2015 opkræves der en forædlerafgift ved salg af certificeret frø og handelsfrø af markfrøarter til forbrug her i landet. Afgiftspligten påhviler den registrerede virksomhed, idet enhver virksomhed, der erhvervsmæssigt sælger markfrø, skal anmeldes og registreres i Planteforædlingsfonden.

Forædlerafgifterne udgør følgende beløb:

1. For frø af græsmarksbælgeplanter og græsser	1,25 kr./kg
2. For ubehandlet og slebet frø af bederoer til foderbrug	2,34 kr./kg
3. For frø af kålroe og turnips	6,24 kr./kg
4. For frø af lupin, vikke og andre grøntfoderplanter	0,17 kr./kg
5. For pilleret frø af bederoer til foderbrug	14,08 kr./unit á 100.000 stk. frø
6. For pilleret frø af kålroe	16,21 kr./unit á 100.000 stk. frø
7. For majs	2,34 kr./unit á 50.000 kerner

I regnskabsåret 2015 blev der indbetalt forædlerafgifter for i alt 8.423 tkr. Fondens midler fordeles pro rata til de respektive danske eller udenlandske sortsejere. Se mere på fondens hjemmeside: www.planteforaedlingsfonden.dk

5.3 Erstatningsfonden for Markfrø

Brancheudvalget for Frø har siden 1993 varetaget administrationen af Erstatningsfonden for Markfrø.

Erstatningsfondens formål er at opkræve og udbetale erstatninger ved kvalitetsmangler i forbindelse med handel med frø og at administrere erstatningsreglerne for markfrø samt yde tilskud til projekter vedrørende markfrø. Fonden opkræver erstatninger fra virksomheder, som ifølge erstatningsreglerne er pligtige til at indbetale erstatningsbeløb til Fonden.

Fondens indtægter anvendes principielt til udbetaling af erstatningsbeløb til køberne af det erstatningspligtige frø, og endvidere kan der ydes tilskud til projekter vedrørende markfrø.

Der er renteindtægter fra fondens grundkapital. Efter kontrolhonorar til NaturErhvervstyrelsen og administration og revision, blev der ikke udloddet midler til forskning eller lignende i 2015.

Erstatningsreglerne har tidligere været baseret på markfrøbekendtgørelsen, men da NaturErhvervstyrelsen ønskede erstatningsordningen privatiseret, besluttede De Danske Landboforeninger, Dansk Familielandbrug og Dansk Frøhandlerforening i slutningen af 1997 at videreføre ordningen på et privatretligt grundlag. I 1998 godkendte Civilrets-Direktoratet⁸ Erstatningsfondens nye fundats.

Erstatningsfondens bestyrelse består af 4 personer, hvoraf 2 medlemmer udpeges af Landbrug & Fødevarer, Frøsektionen og 2 medlemmer af Dansk Frøhandlerforening (nu: Dansk Frø). Brancheudvalget varetager sekretariatet for fonden.

5.4 Søgård-fonden

Kirsten og Sigurd Andersen oprettede i 1995 af egne midler Søgård-fonden til støtte for dansk frøproduktion og Folkekirkens Nødhjælp. Fonden reguleres af vedtægterne og styres af bestyrelsen.

Udlodninger fra fonden gives til forsøg med græsser eller kløver, publikation af resultater, rejseomkostninger og deltagergebyr til kongresser indenfor frøproduktion samt til Folkekirkens Nødhjælp. Søgård-Fonden udlodder som regel i omegnen af 100 tkr. om året.

Brancheudvalget for Frø har siden 2001 vederlagsfrit varetaget administrationen af Søgård-fonden.

⁸ Nu: Civilstyrelsen

6 Brancheudvalgets ledelse og sekretariat

I henhold til Brancheudvalget for Frøs vedtægter går formandsposten på skift mellem henholdsvis handel og produktion for ét år ad gangen. I 2015 var avlsdirektør Anders Mondrup formand og gårdejer Thor Gunnar Kofoed næstformand for udvalget.

På Brancheudvalgets hjemmeside: www.brancheudvalgetforfroe.dk kan sammensætning ses.

I 2015 havde Brancheudvalget for Frø 3 medlemmer og 9 repræsentanter:

Forening/organisation	Antal repræsentanter
Landbrug & Fødevarer, <i>Frøsektionen</i>	4
Dansk Frøhandlerforening	4
Foreningen af Danske Havefrøgrossister	1

Brancheudvalget har aftale om sekretariatsbetjening i Landbrug & Fødevarer.

Brancheudvalget for Frø 2015:

Anders Mondrup (formand), Thor Gunnar Kofoed (næstformand), Truels Damsgaard, Torben Hansen, Frederik Lüttichau, Henning van Veldhuizen, Per Funch Clausen, Carsten Jørgensen og Søren Wibholm Just. Thomas Holst og Barthold Feidenhans'l deltog som observatører.

Sekretariatets opgaver blev i januar – maj i beretningsåret udført af chefkonsulent Christina Bøje, mens chefkonsulent Nils Elmegaard varetog udvalget juni – december 2015. Frøafgiftsfonden har Chefkonsulent Hanne Elkjær taget sig af, mens Birgitte Newton og Jens Kramer tog sig af bogføring og regnskab. Deloitte er brancheudvalgets revisor.

7 Tabeller

1. Danmarks areal med græsmarksbælgplanter og græsfrø
2. Danmarks areal med havefrø og andet markfrø til certificering
3. Danmarks høstudbytte af græsmarksbælgplanter og græsfrø
4. Dansk gennemsnitsudbytte af græs- og bælgplantefrø
5. Forbrug i Danmark græs- og bælgplantefrø
6. Udviklingen i arealet med økologiske græs- og kløverfrø
7. Udviklingen i de danske frølagre pr. 1. juli
8. Udviklingen i priser til danske avlere for græs- og græsmarksbælgplantefrø
9. Danmarks eksport af græs- og græsmarksbælgplantefrø fordelt på arter
10. Danmarks eksport af græs- og plantefrø fordelt på lande

Tabel 1

Danmarks areal med græsmarksbælgplanter og græsfrø, ha.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	432	424	467	381	616	320	261	475	364	299	404
Hvidkløver	5.727	4.932	3.903	4.077	3.779	3.398	3.044	3.684	2.724	3.403	3.867
Lucerne	0	0	0	5	3	18	14	18	22	12	9
Alsikekløver	6	0	0	7	0	0	0	6	6	6	3
Humlesneglebælg	115	98	87	84	88	19	95	132	136	63	92
Kællingetand	3	3	0	0	0	0	0	30	0	0	4
Bælgplantefrø i alt	6.280	5.454	4.457	4.554	4.486	3.755	3.414	4.345	3.251	3.783	4.378
Alm. rajgræs	37.553	30.349	29.061	34.530	23.507	25.947	34.854	38.446	35.581	26.525	31.635
Ital.rajgræs	2.276	1.647	1.496	1.458	1.314	1.389	1.404	1.293	1.376	1.102	1.476
Hybrid rajgræs	1.406	1.313	1.007	828	438	397	700	761	913	694	846
Timothe	631	473	321	247	212	342	383	252	336	541	374
Knoldrottehale	17	11	16	6	4	12	4	16	16	9	11
Hundegræs	2.049	3.165	4.571	5.312	2.645	1.207	952	1.442	2.098	2.815	2.626
Engsvingel	1.071	1.093	1.150	936	345	233	256	263	225	676	625
Rødsvingel	26.087	21.016	16.449	21.129	16.857	15.646	15.415	18.401	17.827	16.881	18.571
Bakkesvingel	1.285	1.222	1.039	1.302	1.214	1.000	786	775	697	761	1.008
Strandsvingel	2.872	3.928	5.201	6.167	2.865	1.356	2.706	3.984	4.232	4.386	3.770
Rajsvingel	512	970	869	735	379	703	634	1.036	1.263	1.247	835
Hvene	124	178	143	137	218	158	140	94	69	78	134
Alm.rapgræs	264	200	119	67	120	113	87	36	108	34	115
Engrapgræs	10.398	8.503	5.959	6.949	6.890	7.438	7.034	5.928	5.482	5.839	7.042
Græsfrø ialt	86.551	74.071	67.402	79.803	57.008	55.941	65.355	72.727	70.223	61.588	69.067
Total	92.831	79.524	71.859	84.357	61.494	59.696	68.769	77.072	73.474	65.371	73.445

Brancheudvalget for Frø. Tal for 2015 er foreløbige. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

Tabel 2

Danmarks areal med havefrø (ej cert.) og andet markfrø til certificering, ha.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Gennemsnit sidste 10 år
Spinat	5.654	5.871	5.810	5.808	3.647	4.701	5.096	6.030	5.456	4.777	5.285
Andet havefrø	915	1.004	680	744	759	1.040	1.007	920	1.201	873	914
I alt	6.569	6.875	6.490	6.552	4.406	5.741	6.103	6.950	6.657	5.650	6.199
Markært	3.050	1.479	1.207	2.145	2.318	1.362	923	1.220	1.620	1.736	1.706
Hestebønne	342	63	61	147	260	29	371	554	1.028	1.311	417
Lupin	77	128	151	108	203	123	90	63	27	46	102
Vikke	12	7	-	-	30	19	26	21	18	20	17
Roer	100	60	65	60		30	21	50	53	57	55
Vårraps	227	78	35	43	160	242	211	578	643	236	245
Vinterraps	78	280	382	315	158	67	43	139	181	198	184
Gul sennep	11	75	145	131	215	256	164	202	196	204	160
Olieræddike					161		158	97	169	269	171
I alt	3.903	2.176	2.048	2.948	3.506	2.127	2.007	2.924	3.935	4.077	2.965
Total	10.472	9.051	8.538	9.500	7.912	7.868	8.110	9.874	10.592	9.727	9.164

Brancheudvalget for Frø. Tal for 2015 er foreløbige. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

Tabel 3

Danmarks høstudbytte af græsmarksbælgplanter og græsfrø, tons

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	105	56	180	137	179	53	56	165	112	49	109
Hvidkløver	2.806	928	1.760	2.180	1.942	985	1.312	1.827	1.403	1.997	1.714
Alsikekløver	3	0						3	1	1	2
Lucerne								3	3	1	2
Humlesneglebælg	98	73	106	65	90	12	83	133	146	50	86
Kællingetand		0						12		0	4
Bælgplantefrø i alt	3.012	1.057	2.046	2.382	2.211	1.050	1.451	2.143	1.665	2.098	1.912
Alm. rajgræs	50.403	31.199	32.488	39.653	30.436	32.967	44.520	58.465	58.838	44.496	42.347
Ital.rajgræs	3.377	1.918	1.755	2.111	1.811	2.063	2.038	1.945	2.099	1.801	2.092
Hybrid rajgræs	2.074	1.262	891	896	591	506	793	1.001	1.468	1.003	1.048
Timothe	190	182	111	137	82	95	161	108	145	359	157
Knoldrottehale	5	3	11	3	1	1	2	13	16	6	6
Hundegræs	2.451	3.040	4.967	6.664	3.234	865	845	1.602	2.509	3.148	2.932
Engsvingel	1.086	844	1.204	826	298	174	159	189	182	542	550
Rødsvingel	33.830	23.143	25.624	33.668	26.853	18.844	20.196	24.564	26.576	25.586	25.888
Bakkesvingel	1.209	830	1.027	1.356	1.132	788	772	728	778	574	919
Strandsvingel	3.937	4.911	5.899	8.357	4.709	1.523	3.356	5.765	5.897	6.754	5.111
Rajsvingel	681	838	665	626	393	789	657	1.469	1.842	1.765	972
Hvene	52	60	50	47	3	2	2	68	26	32	34
Alm.rapgræs	210	94	117	65	107	88	60	28	85	25	88
Engrapgræs	10.123	7.120	5.346	7.763	6.605	6.344	7.153	6.244	6.558	7.077	7.033
Græsfrø ialt	109.631	75.447	80.156	102.172	76.255	65.049	80.714	102.189	107.018	93.167	89.180
Total	112.643	76.505	82.202	104.554	78.466	66.099	82.165	104.332	108.683	95.265	91.091

Brancheudvalget for Frø. Tal for 2015 er foreløbige. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

Tabel 4

Dansk gennemsnitsudbytte af græs- og bælqplantefrø, kg pr. ha.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	242	133	385	360	290	166	213	347	308	165	261
Hvidkløver	490	188	451	535	514	290	431	496	515	587	450
Alsikekløver		25						507	198	117	212
Lucerne								149	147	42	113
Humlesneglebælg	853	747	1.218	773	1.017	606	877	1.007	1.076	791	897
Alm.Kællingetand								415			415
Alm. rajgræs	1.342	1.028	1.118	1.148	1.295	1.271	1.278	1.521	1.654	1.677	1.333
Ital.rajgræs	1.484	1.165	1.173	1.448	1.378	1.485	1.472	1.510	1.531	1.634	1.428
Hybrid rajgræs	1.475	962	885	1.082	1.350	1.275	1.133	1.315	1.607	1.446	1.253
Timothe	302	386	346	555	388	278	421	429	431	663	420
Knoldrottehale	294	311	713	561	346	98	578	829	1.001	711	544
Hundegræs	1.196	961	1.087	1.254	1.223	717	887	1.111	1.196	1.118	1.075
Engsvingel	1.014	772	1.047	882	864	747	620	718	807	801	827
Rødsvingel	1.297	1.101	1.558	1.593	1.593	1.204	1.310	1.335	1.491	1.516	1.400
Bakkesvingel	940	679	988	1.042	933	788	982	940	1.116	754	916
Strandsvingel	1.371	1.250	1.134	1.355	1.644	1.123	1.240	1.447	1.393	1.540	1.350
Rajsvingel	1.331	864	765	852	1.037	1.122	1.036	1.418	1.458	1.415	1.130
Hvene	419	338	350	344	192	222	308	722	373	404	367
Alm.rapgræs	797	468	983	970	892	779	694	775	792	735	789
Engrapgræs	974	837	897	1.117	959	853	1.017	1.053	1.196	1.212	1.012

Brancheudvalget for Frø. Tal for 2015 er foreløbige. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

Tabel 5

Forbrug i Danmark græs- og bælgplantefrø, tons

	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	101	88	76	84	105	103	76	78	94	76	88
Hvidkløver	341	359	355	295	342	326	265	228	295	244	305
Kællingetand						3	2	2	1	2	2
Lucerne	40	61	55	105	90	81	61	84	37	33	65
Bælgplantefrø i alt	482	508	486	484	537	510	402	390	426	353	458
Alm. rajgræs	2.973	3.107	2.886	2.535	3.029	2.988	2.401	2.377	2.768	2.961	2.803
Ital.rajgræs	470	440	384	343	426	355	326	571	291	234	384
Hybrid rajgræs	226	188	166	148	164	152	118	112	153	123	155
Timothe	118	125	123	123	144	147	115	109	121	116	124
Hundegræs	9	7	6	8	9	17	50	199	91	74	47
Engsvingel	74	89	84	84	102	104	95	79	93	77	88
Rødsvingel	1.199	1.272	1.160	1.026	1.074	1.042	853	837	837	733	1.003
Bakkesvingel	30	38	42	35	34	24	23	27	26	27	31
Strandsvingel	21	30	47	45	97	79	70	111	140	229	87
Rajsvingel	178	285	339	383	529	527	359	294	398	255	355
Hvene	18	22	17	16	16	13	15	15	14	14	16
Alm.rapgræs	14	5	11	9	10	11	10	10	9	10	10
Engrapgræs	451	459	451	396	337	303	249	233	251	239	337
Græsser ialt	5.782	6.067	5.716	5.151	5.971	5.762	4.684	4.974	5.192	5.092	5.439
Total	6.264	6.575	6.202	5.635	6.508	6.272	5.086	5.364	5.618	5.445	5.897

Brancheudvalget for Frø - baseret på tal fra NAER

Tabel 6

Udviklingen i arealet med økologisk græs- og kløverfrø, ha.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	258	201	346	268	439	198	240	344	410	238	294
Hvidkløver	879	308	521	542	897	701	634	852	618	587	654
Lucerne										12	-
Bælgplantefrø i alt	1.137	509	867	810	1.335	899	874	1.196	1.028	837	949
Alm. rajgræs	1.209	922	822	1.118	1.309	1.798	2.104	2.108	1.655	851	1.389
Ital. rajgræs	160	79	41	30	24	120	87	98	84		80
Hybrid rajgræs	136	60	54	48	32	75	217	187	195	81	109
Timothe	256	233	138	138	88	215	249	172	252	199	194
Hundegræs	70	97	79	132	77	78	72	122	98	105	93
Engsvingel	48	102	56	93	103	83	52	112	114	123	89
Rødsvingel	27	28	47	71	75	49	11	61	95	53	52
Strandsvingel	24	24	43	10	65	79	30	56	98	164	59
Rajsvingel	79	140	142	130	135	203	153	183	151	90	140
Græsser i alt	2.049	1.692	1.421	1.775	1.909	2.725	2.981	3.107	2.742	1.666	2.207
Totalt	3.185	2.201	2.288	2.585	3.245	3.625	3.855	4.303	3.770	2.503	3.156

Brancheudvalget for Frø. Tal for 2015 er foreløbige.

Tabel 7

Udviklingen i de danske frølagre pr. 1. juli

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	42	79	181	456	207	197	83	89	130	155	157
Hvidkløver	558	1.813	906	1.495	1.527	1.723	946	944	1.300	945	1.012
Alsike	0	7	2	29	5	14	28	7	11	3	16
Lucerne						88	122	90	141	55	79
Alm.Kællingetand						3	5	17	16	2	4
Humlesneglebælg	30	35	13	24	30	1	1	3	58	88	16
Ialt bælgplanter	630	1.935	1.102	2.004	1.769	2.026	1.185	1.150	1.655	1.248	1.218
Alm. rajgræs	18.332	24.552	16.541	21.017	24.228	10.067	9.485	16.610	29.958	39.631	15.209
Ital.rajgræs + WW	3.005	3.466	1.844	2.125	2.438	1.529	1.706	2.314	2.065	3.687	2.181
Hybrid rajgræs	958	1.754	2.399	2.470	1.877	941	686	703	951	1.677	1.220
Timothe	136	82	125	593	380	145	270	276	638	820	234
Knoldrottehale	8	5	3	14	10	1	1	2	8	20	5
Hundegræs	740	275	509	3.407	7.499	6.220	3.588	656	151	341	2.801
Engsvingel	252	448	425	1.155	1.374	526	111	66	56	136	511
Rødsvingel	15.497	15.237	8.384	14.460	22.515	20.869	13.679	8.981	7.612	8.242	12.617
Bakkesvingel	309	144	73	476	1.077	1.350	995	779	395	86	524
Strandsvingel	742	504	1.184	4.389	7.577	5.608	2.262	1.146	2.442	2.333	2.519
Rajsvingel	65	354	654	791	760	343	464	250	622	1.467	349
Hvene	38	40	68	103	116	75	110	293	210	141	72
Alm.rapgræs	64	36	41	130	31	58	51	40	27	55	66
Engrapgræs	2.933	3.972	2.616	4.204	4.898	4.969	4.763	5.971	4.885	3.068	3.377
Andre græsser					276	51	43	124	49	34	123
Ialt græsser	43.079	50.872	34.867	55.334	75.056	52.753	38.214	38.210	50.067	61.738	41.721
Total	43.709	52.807	35.969	57.338	76.825	54.779	39.399	39.360	51.721	62.985	42.939

Brancheudvalget for Frø. Tal for 2015 er foreløbige. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

Tabel 8

Udviklingen i priser til danske avlere for græs- og græsmarksbælgplantefrø, kr. pr. kg

	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	21,68	24,02	32,15	34,88	35,13	39,80	34,68	30,71	39,36	43,75	33,62
Hvidkløver	23,69	19,53	28,32	26,65	17,78	20,47	28,91	31,89	30,56	30,19	25,80
Humlesneglebælg	10,62	12,99	15,98	14,23	12,10	12,84	28,74	21,41	22,15	21,36	17,24
Alm. rajgræs	5,52	5,13	7,56	8,06	5,30	6,80	10,73	10,98	8,64	7,84	7,66
Ital.rajgræs	4,90	4,63	6,55	7,40	5,00	6,05	9,63	9,52	7,86	7,60	6,91
Hybrid rajgræs	6,17	5,68	8,09	8,35	5,68	6,28	11,75	13,93	12,94	9,96	8,88
Timothe	9,27	9,16	14,63	13,81	11,83	12,30	20,71	26,64	29,38	24,49	17,22
Knoldrottehale	26,02	27,36	30,15	23,96	21,78	23,65	29,94	23,34	23,31	25,30	25,48
Hundegræs	6,34	7,81	11,00	10,50	5,21	5,57	10,08	12,76	11,71	12,87	9,39
Engsvingel	8,83	8,12	10,29	9,26	6,37	9,22	11,29	14,59	17,13	22,71	11,78
Rødsvingel	5,41	5,40	7,64	7,68	4,89	5,44	8,79	9,96	9,98	9,50	7,47
Bakkesvingel	7,15	6,89	10,30	11,00	7,01	8,52	11,75	12,75	11,49	9,55	9,64
Strandsvingel	6,36	6,73	8,82	7,90	4,53	4,74	9,22	10,28	10,31	9,78	7,87
Rajsvingel	6,71	6,54	9,10	10,05	6,97	7,89	11,98	13,39	11,92	9,85	9,44
Alm.rapgræs	9,75	10,94	14,53	14,94	11,85	11,05	16,03	17,02	18,54	19,69	14,43
Engrapgræs	9,68	9,07	12,78	14,49	8,94	11,01	14,94	15,18	15,02	15,12	12,62
Hvene	21,29	21,15	25,55	27,06	22,84	26,07	29,78	28,83	26,84	30,83	26,02
Vejet gns.	6,39	6,14	8,64	9,06	5,74	7,02	10,90	11,55	10,14	9,43	8,50

Brancheudvalget for Frø - årlig indberetning af afregning. Tallene er uden evt. bonus, lagerleje, transport o.lign.

Tabel 9

Danmarks eksport af græs- og græsmarksbælgplantefrø fordelt på arter, tons

	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	164	156	182	139	413	123	112	179	73	163	170
Hvidkløver	1.551	1.310	1.636	1.121	1.966	1.483	1.711	1.464	1.368	1.748	1.536
Andre bælgplanter*	52	67	25	57	153	161	20	155	86	99	87
Lucerne	426	530	147	85	198	165	114	153	278	278	237
I alt bælgplanter	2.283	2.160	2.084	1.402	2.730	1.932	1.957	1.952	1.804	2.287	2.059
Alm. rajgræs	35.441	41.670	37.364	27.791	35.881	44.564	34.411	36.163	43.480	43.602	38.037
Ital. rajgræs	2.667	3.146	4.238	2.043	2.292	2.125	1.992	1.888	2.260	2.574	2.522
Hybrid rajgræs	1.072	820	670	944	1.229	1.360	834	668	463	526	859
Timothe	400	751	597	415	644	497	733	757	776	838	641
Hundegræs	4.515	2.890	2.672	2.323	2.334	3.670	3.343	3.672	1.998	1.870	2.929
Engsvingel	875	605	598	328	524	1.029	848	526	365	269	597
Rødsvingel	26.893	33.052	29.047	19.871	24.196	26.685	24.553	23.963	24.167	23.437	25.586
Bakkesvingel	1.162	1.341	1.046	677	724	789	811	877	940	1.201	957
Strandsvingel	4.194	4.581	4.416	2.897	4.575	7.119	5.846	4.840	4.497	5.170	4.813
Rajsvingel	169	374	262	222	303	480	667	933	1.216	834	546
Alm. rapgræs	202	240	82	37	144	93	102	65	53	56	108
Engrapgræs	7.311	8.853	10.078	5.283	6.749	6.811	6.376	6.994	7.265	8.422	7.414
Andre græsser**	87	136	173	225	227	250	99	103	147	199	165
I alt græsser	84.990	98.464	91.242	63.057	79.822	95.473	80.615	81.449	87.628	88.997	85.174
Total	87.273	100.624	93.326	64.458	82.552	97.405	82.572	83.401	89.432	91.284	87.233

* inkl. Sneglebælg, alsike, kællingetand, persisk kløver, jordkløver, alexandrinerkløver, blodkløver, ladino kløver

** inkl. hvene, hejre, bermudagræs, mosebunke, dichondra repens, draphavre, poa reptans, enårig rapgræs, lundrapgræs, kikuyugræs og kamgræs

Tabel 10

Danmarks eksport af græs- og plantefrø fordelt på lande, tons

Land	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	Gennemsnit sidste 10 år
Belgien/Lux.	1.069	1.421	2.020	927	916	1.197	1.288	1.091	1.156	1.431	1.251
Finland	1.561	1.584	2.104	1.138	1.130	1.398	736	980	1.149	1.687	1.347
Frankrig	10.184	10.888	11.210	8.227	9.357	11.177	11.760	9.188	9.145	10.303	10.144
Holland	7.097	6.186	9.383	7.600	5.537	9.577	9.834	8.249	8.813	5.539	7.781
Irland	1.170	2.217	1.743	1.111	1.680	1.342	1.616	1.065	1.090	1.558	1.459
Italien	5.728	6.515	5.230	3.668	7.162	5.916	5.247	4.143	4.767	5.756	5.413
Litauen	1.237	1.816	1.078	390	516	513	874	1.000	1.127	1.094	964
Polen	1.831	1.968	2.600	1.422	2.122	3.142	3.074	2.932	2.331	2.799	2.422
Portugal	629	700	548	389	336	367	563	278	231	166	421
Rumænien	608	978	570	399	805	891	932	817	732	779	751
Slovenien	331	750	793	244	439	382	280	93	204	321	384
Spanien	2.122	1.766	1.694	901	1.184	1.596	0	857	904	760	1.178
Sverige	1.925	2.139	2.231	1.487	1.298	1.290	1.090	1.219	1.184	1.052	1.491
Tjekkiet	1.502	1.672	1.509	474	1.067	1.216	1.262	1.120	1.104	1.312	1.224
Tyskland	27.543	31.639	24.139	18.946	24.014	31.295	25.019	23.289	21.587	23.694	25.117
UK	8.241	8.385	7.871	6.267	8.260	9.776	8.963	5.976	7.990	8.595	8.032
Ungarn	1.074	1.059	1.138	716	851	820	847	664	958	554	868
Østrig	1.269	1.724	2.230	1.566	1.366	1.481	1.517	2.133	1.567	2.230	1.708
Andre EU-lande	1.157	1.575	1.802	671	909	918	844	1.045	1.322	903	1.115
EU-28 IALT	76.279	84.981	79.894	56.543	68.949	85.210	70.942	66.138	67.362	70.534	72.683
- heraf EU-15	68.746	75.413	70.828	52.496	62.435	76.578	63.516	58.490	59.674	62.770	65.095
- heraf EU-13	7.533	9.569	9.067	4.047	6.514	7.714	7.426	7.648	7.670	7.756	7.494
Norden	688	789	903	684	459	602	607	879	595	604	681
Øvrige Europa	5.334	6.486	7.196	4.076	6.793	8.006	8.058	8.801	8.312	7.499	7.056
Nordamerika	2.093	4.516	2.482	1.291	1.919	1.163	715	3.617	6.047	4.608	2.845
Sydamerika	917	874	553	203	542	548	405	492	584	575	569
Asien	1.436	2.233	1.498	1.080	3.258	2.276	1.503	3.031	6.069	6.979	2.936
3. lande i alt	10.996	15.642	13.432	7.831	13.517	12.988	11.671	17.263	22.070	20.750	14.616
TOTALT	87.275	100.623	93.326	64.374	82.466	97.280	82.613	83.401	89.432	91.284	87.207
Brancheudvalget for Frø											